

KRUSOVSZKY DÉNES

Árnyékok a barlang falán

(RÉSZLET)

Sáros bakancsom mázsás súlyként húzza le lépéseimet. Alig bírok haladni már, és esélyem sincs megszabadulni a lábfejemre rakódott agyagos tehertől, hiszen amíg ellátok, csak ez van: lucskos, mélyen barázdált szántó föld, sehol egy fa, egy kő, bármilyen tárgy. Nem esik az eső, de a szitáló ködben, mint egy szivacs, megtelik vízzel a levegő, és mindent átnedvesít. Vastag szövetkabátom alján nagy, kövér cseppek gyűlnek, és darabos mozdulataim ritmusára hullanak le körém. Mint egy csiga, fénylő csíkot húzok magam után. Fogalmam sincs, hogy kerültem ide, hová tartok, honnan indultam. Vajon csak az utat akartam levágni a szántáson keresztül, vagy itt van valami dolgom, nem bírom felidézni. Mindenesetre céltudatosan próbálok menni, habár egyre lassabban sikerül csak, és hiába nézek körbe, nem segít semmi. Talán a köd függőnye mögött ott áll egy erdőszáv vagy egy templomtorony, ami eligazít, egy tanya, amire ráismerek, vagy bármi, egy beomlott siló, üres istálló, leszakadt villanypásztor, amihez képest mégis betájolhatnám magam. De semmi, semmi, amíg csak ellátok. A megművelt táj sivatagán kell átkelnem, úgy látszik. Legalább azt tudnám, hány óra van, milyen napszak, nap, milyen évszak. A hűvös szél a permetből zsibbasztó maszkot von az arcomra, kézfejemmel próbálok letörölni, de az is ugyanolyan nedves, elcsúszik egyik felület a másikon, mintha olvadt lenne a bőröm, mintha minden ebben a hideg olvadásban mállana le rólam. Közben meg ez a borzasztó szomjúság, akár, ha az odakinti nyirkosság ellenpólusa lenne belül: alig bírok nyelni, nyelvem letapad, fogaimra rászáradnak ajkaim, és amikor már más nem jut eszembe, a kabátujjam szövetéből kezdem kiszívni a vizet. Elmondhatatlanul keserű az íze, és sós, de nem úgy, mintha távoli tengerek felől sodorta volna ide a szél, hanem mintha egy nagyon is közeli, hatalmas, ziháló test verejttéke ivódott volna bele mindenbe. Egyre nehezebben emelem a lábam, vékony lábszáramra szorosan rátapadt a nadrág, és a végén, mint a régi börtönök vasgolyója, ott csüng kíméletlenül egy-egy sárgómb. De megyek azért, még ha lassan is, haladok valami felé, fogyó lendülettel, meg-megbicsakló bokával, hörögve, a homlokomba ragadt gyér tincseket törölgetve, egyik lépést teszem a másik után. Hirtelen mégis meg kell torpannom. Előttem lassú ereszkedéssel horpad be a táj, s egy belvizes mélyedésben meggyült fekete tó állja utam. Nem széles, de hosszú, látom a túlsó partján zavartalanul folytatódó barázdákat, de két oldalra nézve a távolba vesznek partjai. Nem fogom tudni megkerülni, ezt érzem, képtelen lennék a végéig elvonszolni magam, hogy az-

tán ugyanehhez a csapáshoz visszatérve folytassam az utam a túloldalon, pár méterre innen. Habozok, pedig tudom, hogy nincs más, egész kis tócsa gyúlik közben kabátom alá, mire neki bírok indulni. Át kell kelnem rajta, nem lehet olyan mély, és nem számít, ha bele is kell gázolnom, úgylis nyirkos már mindenem. Első lépésem súlyát hangos toccsanás kíséri, és nyomában habos tetejű hullámkarikák futják körbe a víz felszínét. A második már valamivel szelídebb, hiszen a sárgolyót nem bírom a vízszint fölé emelni, valahogy előreúsztatom inkább. Bokáig ér a sötét víz, aztán lábszárközépig, de ott megáll, hiába haladok beljebb, nem mélyül tovább. Már majdnem félúton vagyok, a nehezen túl, gondolom, amikor kifordul alólam a mozdulat. Mintha elfogyott volna odalent a talaj, a lépésnek nem lesz vége, és a mélybe csusszanó lábat az egész test magatehetetlen előrebukása követi. Kalandfilmekben láttam már jégbe szakadni embereket, és most én is ugyanúgy merülök el hirtelen a szántóföldön nyílt lékben. Egyik pillanatról a másikra mindenestől a víz alatt vagyok, és a sötét anyagban tágra nyitott szemmel próbálom felhajtani magam a nyílás gyengén derengő fényfoltja felé. Karmozdulataimat a vastag kabát köti gúzsba, lábamat egyre vadabbul húzza a sársúly, úszásom vergődés csupán, alig-alig jutok feljebb. Közben szemem kezdi megszokni a homályt, és ahogy tisztul a kép, felfogom, gyönyörű, amit látok. Valóban, mintha jégpáncél alól kémlelnék felfelé, áttetszővé válik a szántó szemeim előtt. Felszíne vékony kéregként simul rá a sötét vízre, miközben itt-ott ujnyi repedések futnak át rajta, mintha hamarosan beszakadni készülne az egész, habár most még stabilan áll, feszíti magát. Sose gondoltam volna, gondolom, hogy ilyen vékony héj csak a föld, amin járok. Az a csoda, hogy eddig nem szakadt be alattam, és hogy nem szakad be mások alatt is lépten-nyomon. De alig van már erőm, hiába próbálom feljebb hajtani magam, távolodik a kijárat, és tudóm is hasogat, üresen tapadnak össze a sajtó hörgők odabent. Utolsó próbaként rúgok még egyet lefelé, és mintha valóban elmozdulnék. Leázott volna a sár a cipőmről? Lököm fel magam, könnyű vagyok, de minden mozdulat kínszenvedés már. Pedig majdnem odaér az arcom, még egy kevés hiányzik, pár centi csak a felszín, talán már ki is bukkant a homlokom, ordítok, fent vagyok, aztán vékony zokogás ömlik be orromon-számon a levegővel együtt.

Az ordítás az enyém lehetett, a zokogás viszont az unokaöcsémé volt. Ahogy felriadtam álmomból, leizzadva, lihegve, Marci volt az első, akit megláttam, ott állt az ágyam mellett, egy műanyag katonát szorongatott a kezében, és elkeseredetten sírt. Nyilván én ijeszthettem meg azzal, hogy álmomban üvöltöztem, de álom és ébrenlét között, a senki földjén, kellett néhány pillanat, amíg összeállt a kép.

– Marci, gyere csak ide! – szoltam hozzá kissé még eltorzult hangon, de ő nem mozdult. – Hallod, ne sírj, nincs semmi baj! Gyere ide! – Továbbra is ott állt, mozdulatlanul, annyit értem el csak, hogy zokogása hüppögésre váltott, valami mást kellett kitalálnom. – Marci, mid van, katona? – Ez végre hatott, és a gyerek tett pár óvatos lépést felém.

– Lovag – emelte orrom elé a kék műanyagból fröccsöntött figurát.

– Szép – mondtam, pedig a félhomályban alig láttam valamit belőle. Anyám eresztette le a redőnyt, amikor kiment, a kinti napsütésből pedig most csak a sötételő furatain át betörő fénynyalábok hoztak be némi világosságot. – Anyukád is itt van? – kérdeztem hülyén, hiszen nyilván nem egyedül jött.

– Igen – felelte a gyerek –, meg apa is.

– Nahát, akkor összeszedem magam.

Az éjjeliszekrényről felemeltem a mobilomat, hogy megnézzem, hány óra, délután négy múlt, átaludtam a fél napot. Tudatom lassú tisztulásával az érzékszerveim is elkezdtek élesebben működni, legalábbis most már hallottam az ajtórésen keresztül beszűrődni egy beszélgetés foszlányait a nappaliból. Anyám mindenre rácsodálkozó „nem mondd!” meg „hihetetlen!” felcsattanásai félreismerhetetlenek voltak, Ildi szövegéből meg csak az jutott el hozzám, hogy „de tényleg”, és „úgy, ahogy mondom”. Fogalmam sincs, miről beszélhettek, talán barátnőkről, munkatársakról, megcsalásokról és válásokról, mindenesetre annyira nem lehetett érdekes a téma, mert Zsolt hangját nem hallottam betelefonálni. Közben észrevettem, hogy Tuba már válaszolt is: „Tök jó, Bálint! Gyere a 3-as vonattal, 4-re kimegyek eléd. A számom a régi. T.” Azért megírhatta volna azt a régi számot, gondoltam, mert nekem már nem volt meg. Valamelyik telefon vagy sim-kártya csere elnyelte, és eddig nem volt alkalmam pótolni. Tovább bámultam a telefont, Magdától nem jött semmi, lehet, hogy mégis az érzelmesebb vonalon kellett volna elindulnom, de most már mindegy.

– És mióta vagytok itt, Marcika? – néztem fel újra a gyerekekre.

– Nem tudom, nem rég.

– Ha nem rég, akkor jó, kijössz velem?

Ledobtam a pokrócot az ölemből és megragadtam a gyerek kezét, de ahelyett, hogy elindultam volna, hirtelen felkaptam, és a fejem fölé lendítettem. Hangos kacagás volt a válasz, ami némi reményt adott arra, hogy az előbbi ijedtséget sikerül azért hamar messzire kergetni.

A nappaliban valóban ott ült anyám meg Ildi, és kipirult arccal a combjukat csapkodva röhögtek éppen valakin.

– Nem hiszem el, hogy ekkora balfácán! – szűkölte előredőlve, elfúló hangon anyám.

– Pedig de, még annál is nagyobb – erősített rá diadalmas képpel Ildi. Majd amikor észrevette, hogy ott állunk a nappali bejáratában, ugyanezen a hangszinten folytatta: – Ó, a lézengő ritter, sőt, ritterek! Na, gyere öcsikém, hadd öleljelek meg.

Jólesett modoroskodása, különösen, hogy tudtam, nem vár érte cserébe hasonló gesztusokat. Mire elengedtük egymást, a háttérben megjelent Zsolt is a konyha felől, biztosan telefonált valakivel, a kezében még mindig ott világított a mobilja. Kissé sápadt arcszíne ellenére kifejezetten jól nézett ki, és volt rajta valami új vonás is.

– Szia, Bálint! – nyújtott kezet. – Minden oké?

– Ah, persze – sóhajtottam cinikus mosollyal –, csak kifárasztott a vonatút.

– Az előfordul – vette a lapot Zsolt, aztán leült a kanapéra Ildi mellé.
 – Hogy vannak? – kérdezte tőle Ildi.
 – Jól. Még nem volt idejük berendezkedni, de halad minden.
 – Kiről van szó? – kíváncsiskodtam, és Marci játék katonáit a földre tolvá belehuppantam az egyik fotelbe.

– Kávét kér valaki? – suttogta közbe anyám, amire mindhárman felemeltük a kezünket.

– Egy kollégánkról – mondta Zsolt. – Pontosabban egy barátunkról, aki most már csak ex-kollégánk.

– Hogyan?

– Kiment Írországba.

– Aha.

– És persze itt meg nem vesznek fel senkit a helyére.

– De miért?

– Mert az új osztályvezető szerint, akit az új igazgató nevezett ki, akit a miniszter helyezett ide Pestről, nincs rá égető szükség, és spórolni kell.

– Most meg kéne döbennem? – néztem Ildire fanyar mosollyal.

– Inkább te mesélj valamit – mondta erre. – Mi a helyzet felétek?

A többes szám elől nem volt kitérés, nővérem, ahogy szokta, minimálisra vette az udvariassági köröket.

– Zsolt, van valami szokatlan rajtad – igyekeztem elterelni a témát. – De nem jövök rá.

– A hipszterszemüveg – csapta le a labdát bosszúból a nővérem.

– Tényleg! Kurva jól áll amúgy.

A káromkodásra Marci őszinte, hangos röhögéssel válaszolt.

– Bocs – néztem a szülőkre, de ők csak legyintettek.

– Hallott ő már cifrábbakat is, ne aggódj – mondta Ildi, és oldalba könyökölte Zsoltot.

Úgy tűnt, sikeresen hátrítottam el Ildi offenzíváját, legalábbis nem hozakodott elő újra Magda hiányával, Zsolt pedig jó partnernek bizonyult a családi témák kerülésében. Hajlamos voltam mindig úgy gondolni magamra, mint akinek nincs érzéke a *small talk*hoz, de ha megfelelő partnerrel hozott össze a véletlen, rögtön kiderült, hogy ez nem egészen igaz. Ha Zsolt bedobta, hogy milyen rosszul játszott a csapat a bajnokságban, rögtön fel tudtam venni a fonalat, és rávágtam, hogy Coulibaly is csak azért lett gólkirály, mert nem tud passzolni. Ha meg az edzőre terelődött a szó, egy-két Kondás Elemér-aranyköpést is sikerült előkaparnom agyam valamelyik pókhálós polcáról, pedig nem is néztem év közben a meccseket. Szóval átbeszéltük ezeket a jelentős dolgokat a stadionépítéstől a színházigazgató távozásáig – amire Zsolt szerint az volt az első reakció, különösen az öreg bérletesek részéről, hogy de jó, akkor megint lesz szünet az előadásokban –, és közben eltelt valahogy ez a délután

is. Fél hét körül anyám teríteni kezdett, kiderült, hogy komplett vacsorával készült nekünk.

– Hát ezt meg mikor vetted? – nézett a nővérem a friss salátára, meg a gőzölgő sült húsrá.

– Ma reggel – mondta anyám –, miután az öcséd bejelentette, hogy úton van, le-szaladtam gyorsan a piacra.

Valahogy váratlanul ért anyám megjegyzése, ráadásul nem éreztem semmilyen neheztelést vagy mártírkodást a hangjában. Tényként közölte, hogy amikor én a ré-szegség és az eszméletvesztés között félúton kedvetlenül bejelentettem, hogy jövök, ő rögtön rohant, hogy legyen miből vacsorát főznie nekem meg a többieknek, akiket, mintha valami örömhírt hozott volna, gondolom azonnal fel is hívott, ahogy mi letettük. Azzal, ha neheztelt rám, megtanultam már bánni, de úgy tűnt, mire felnőttem, elfelejtettem, hogyan is kéne fogadnom gondoskodását. Jobb híján, mint gyerekkoromban, hagytam neki, hadd szedje ki ő a tányéromra az ételt, mintha én magam erre képtelen lennék. Aztán egész vacsora alatt alig szólaltam meg, pedig nem volt rossz kedvem, éppen ellenkezőleg, befelé forduló elégedettséggel kortyolgtam a vörösbort, amit Zsolt hozott.

Úgy láttam, mindenki felszabadult körülöttem, Ildi és Zsolt egymás szavába vágva meséltek újabb és újabb történeteket, vicceseket és lesújtókat felváltva, a negyvenes barátaik csetlés-botlásairól, furcsa, korai kapuzárású pánikrohamokról, és a magyar egészségügy purgatóriumi hétköznapijairól. Anyám minden szóért hálásnak tűnt, és úgy mosolygott rám, ki-kinézve a beszélgetés rejtekablakain, mint aki azt akarja mondani, egyfolytában, és egyre hangosabban, hogy ugye, milyen jó végre együtt, itthon, de egyelőre megtartóztatja magát. Egyébként igaza volt anyám szépen megfeszülő, néma mosolyáncainak, valóban jó volt abban a pillanatban ott ülni ezekkel az emberekkel, habár közös jókedvünk mélyén mégis vibrált valami különös idegesség. Úgy verődtünk össze a hetedik emeleti panellakás nappalijában, mint akik egy rejtekhelyen húzták meg magukat valami elől, ami épp annyi valószínűséggel lehet egy futó nyári zápor, mint egy pestisjárvány vagy akár a világ vége is. Barlangban ültünk, tűz körül, és történetekkel szórakoztattuk egymást, vagy a barlang falán táncoló árnyékokat néztük elmélázva.

– Azt mondja anya, holnap már mész is tovább.

– Micsoda? – kérdeztem vissza zavartan.

– Hahó, hol jársz? – nevetett rám Ildi. – Holnap mész Vágásra?

– Ja, igen.

– Nosztalgizálni?

– Az azért túlzás, szombaton lesz Roland esküvője.

– Ma meg szerda van.

– Ugye, én is ezt mondom neki – szólt közbe anyám.

– Gondolom, nem árt akklimatizálódni kicsit – tette hozzá Zsolt.

– Az van, hogy már nagyon régen nem jártam ott, és kezdem elfelejteni a dolgokat. Vagy nem is tudom. Tubával is jó lenne többet beszélgetni.

– Azért az osztálytalálkozósd nem volt olyan régen – szúrta be Ildi.

– Mondjuk, azt pont nem lenne rossz elfelejteni.

– Na végre, valami érdekes. Mi volt? – dőlt előre az asztalon a nővérem izgatott arccal.

– Semmi. Tényleg, nem érdekes. Kicsit összevesztem a Tubával.

– De tudsz valamit – kérdezte anyám –, mit csinál Balázska mostanában?

Sóhajtottam egyet, és megdörzsöltem a halántékomat, amire, mintha egyezményes jel lett volna, Zsolt megtöltötte borral a poharamat.

– Hogy az elmúlt négy évben mit csinált, arról nem tudok, de szerintem nem sok mindent. Valahol ott vesztettem el a fonalat, amikor hazaköltözött Miskolcra.

– Mit csinált Miskolcon? – kérdezte Zsolt.

– Jogra járt, de gyűlölte. Töri szakos szeretett volna lenni, csak az apja nem engedte neki.

– Szerencsétlen, de miért tolt ki vele így az öreg?

– Ó, a Turóczy papa elég kemény pasas volt – mondta anyám hátradőlve. – Apátok tudna mesélni róla.

Apánk említésére hirtelen megfagyott a levegő. Láttam anyám arcán is, hogy bánja már ezt a könnyelmű megjegyzést, és szégyelli, hogy éppen ő az, aki ezt az árnyat behívta közénk. Zsolt a borospoharába bámult, anyám erőlködve próbálta magán tartani addigi mosolyát, Ildi engem nézett zavartan, a kis Marci volt az egyetlen, akire nem hatott a hangulatváltás, tovább párbajoztatta lovagjait az abrosz behavazott csatamezején.

– A Turóczy papa egy fasz volt, erről én is tudok mesélni – mondtam hirtelen, mire előbb csak Marci, aztán már mind hangos röhögésben törtünk ki az asztal körül.

– Hát, így is lehet mondani – tette hozzá végül anyám a könnyeit törölgetve.

– Szerintem másképp nem is érdemes – feleltem, és egy nagyot kortyoltam a borból, bár hosszú alvásom ellenére még mindig éreztem magam körül kavarni a másnaposság alattomos kis hullámain.

– Miért, mit csinált az öreg? – folytatta Zsolt a kérdezősködést.

– Az a tipikus vidéki bizniszmen volt – válaszoltam –, egy seftes és egy paraszt keveréke. Hol kukoricával üzletelt, hol cukorrépával, de volt neki sertéstelepe is, és nagyon csodálkoznék, ha olajat nem szókített volna annak idején. És persze családi céget alapított, mindenkinek abban kellett dolgoznia, a feleségének is, a gyerekeinek is. Szétkereste magát, csak közben folyton megsértődött, mert a családja sosem volt annyira hálás, amennyire szerinte kellett volna. Tubának is a családi vállalkozás miatt kellett jogra mennie, meg aztán az öccsének is.

– Csak az öccse be is fejezte, ha jól tudom – mondta Ildi.

– Az Ákos okos fiú volt, az biztos – erősítette meg anyám. – Valami külföldi egyetemre is felvették, azt hallottam legutóbb.

– Fogalmam sincs – mondtam –, de Tubára visszatérve, amikor az apja meghalt, öt évvel ezelőtt, az első dolga volt, hogy otthagytam a jogot, és hazamentem az anyjának segíteni. Akkoriban még beszélünk, meg találkoztunk is, ha otthon voltam. Mondtam neki, hogy most már mehet törőre, de kiröhögött. Azt mondta, hogy muszáj az anyja mellett maradnia, de esetleg majd később.

– Tudod, Zsolt – mondta anyám –, amikor a Turóczi Pista meghalt, kiderült, hogy egy csomó embernek tartozik, meg hogy ilyen hitele van az egyik banknál, meg amolyan a másiknál. Az egész családi cégből alig maradt valami az Anikónak, a virágkertészetet valahogy kimentették neki az ügyvédek, de slussz-passz.

– Mondjuk az sem olyan kevés – tette hozzá Ildi. – Mielőtt még megsajnálád őket.

– Én csak azt tudom – folytattam –, hogy négy éve, amikor az osztálytalálkozónk volt, Balázs ott dolgozott a kertészetben, és nem tűnt felhőtlenül boldognak.

– Na jó, és akkor most azt meséld el, hogy min tudtatok ti összeveszni ennyi idő után – kezdett neki megint a nővérem.

– Mondom, hogy hagyjuk – feleltem.

– Biztos valami csaj volt a dologban.

– Áh, hülye vagy – legyintettem rá röhögve, ő meg aztán már nem is feszegette tovább a témát. Sőt, egy hirtelen váltással az egyik volt osztálytársnőjéről kezdett beszélni, hogy ő volt a legkapósabb csaj a gimiben, nemrég viszont összefutott vele a klinikán véletlenül, és iszonyatosan le van pattanva. Homályosan én is emlékeztem erre a lányra, de azért annyira nem, hogy hűledezni kezdjek a hírtől, mint anyám. Óvatosan hátrattoltam a széket, mintegy a mozdulat lassúságával jelezve, hogy nem akarom félbeszakítani őket, és elindultam az erkély felé. Azt nem mondhatom, hogy szédítő érzés volt lenézni a hetedik emeletről a lassan bealkonyuló nyári égbolt alatt pislákoló városra, mégis áradt valami különleges hangulat ebből a perspektívából. Talán ez volt az egyetlen dolog, amit hibátlannak éreztem anyám lakásában: az erkélyről nézelődni sötétedés után, cigizés közben. Debrecen úgy terült el odalent, a maga elszánt pulzálásával, mint az az élve felboncolt béka, amit gyerekkoromban, az egyik biológia szakkörön láttam: szétfeszített végtagokkal, kábultan feküdt a hátán, kibontott mellkassal, lassan haldokolva, de még azért egyre dobogó szívvel. Kifújtam a füstöt, elnéztem a tócskerti lakótelep felé, és semmi okom sem volt távoli csillogásának szépségében kételkedni.

Aztán megnyikordult az erkélyajtó mögöttem, és Zsolt lépett ki bizonytalanul, nyilván nem akart megzavarni, nem tudhatta, hogy nincs is miben. Gyorsan odaintettem neki, hogy ne feszélyezze magát. Gondolom ő is kívül rekedt Ildiék beszélgetésén, és jobb híján az erkélyen, az én társaságomban keresett magának átmeneti menedéket.

– Nem tekernél nekem is egyet? – kérdezte a cigimre mutatva.

– Nem is tudtam, hogy újabban dohányzol.

– Csak elvétve, nem akarok visszaszokni rá.

– Vissza?

– Az egyetem alatt láncdohányos voltam, nem mesélte Ildi?

– Erre biztosan emlékeznek, úgyhogy nem.

– Akkor ti csak a cenzúrázott éneket ismeritek – mondta vigyorogva. – És ez talán jól is van így – tette hozzá.

Megtekertem a cigit, majd az öngyújtóval együtt szóltanul odanyújtottam neki. Csak az egykori dohányosok tudnak ekkora átéléssel rágyújtani, mintha ajándékot kapnának, úgy szívják le az első slukkot. Zsolt csukott szemmel, lassan, szinte irreálisan hosszan engedte ki magából a füstöt. Nem is fújta, csak hagyta résnyire nyitott szájjal, hogy az távozzon belőle, ha akar. Közben a saját cigimet egy hanyag mozdulattal lepöccintettem a mélybe, Zsolt pedig még mindig csukott szemmel szólalt meg.

– Az én nagyapám soha sem bocsátotta meg apámnak, hogy nem lett belőle orvos.

Úgy tűnt, az étkezősasztalnál, amikor Tuba apjáról beszéltünk, nem akart előhokodni a saját családjával, de egészen elengedni sem bírta a témát.

– Viszont veled biztosan elégedett lehetett – válaszoltam kicsit csipkelődve.

– Azt ne hidd.

– De hát te orvos lettél, mi nem tetszett neki?

– A papa sebész-dinasztiában gondolkodott.

– És az aneszteziológia rangon aluli volt?

– Attól tartok, igen.

– Hát, neki se lehetett könnyű.

Ezen röhögünk egy sort, de csak olyan féloldalasan, ahogy a fájdalmasabb poénonkon szokás. Zsolt nem volt hozzászokva a sodrott cigihez, már másodjára aludt el a kezében. Tenyeremmel árnyékolva a lángot, ismét tüzet adtam neki, ő meg pöfögve próbálta felizzítani a parazsat.

– És a te apád nem szólt bele, hogy mit csinálj? – kérdeztem.

– Nem. Kicsit talán megijedt, azt hitte eleinte, hogy nagyapám beszélt rá az orvosira, de aztán látta, hogy tényleg akarom.

– És tényleg akartad?

– Látod, ebben újabban néha el tudok bizonytalanodni.

Ahogy ezt kimondta, elhallgattam, úgy éreztem, hagynom kell neki egy kis időt, hogy folytassa csak, ha akarja. Inkább tekertem még egy cigit magamnak, aztán egy újabbat, hátha Zsolt elszív egy másodikat is.

– Néha azon veszem észre magam – folytatta –, hogy ezen gondolkodom, és nem tudom eldönteni, hogy tényleg nem a nagyapám beszélt-e rá. Elég kifinomult módszerei voltak az öregnek – egy darabig maga elé meredt, aztán folytatta. – De mindennel együtt, azt hiszem, hogy mégsem. – Ahogy ezt kimondta, körülnézett, mint aki valamit keres, aztán a csikket felemelve nézett rám kérdőn, én meg elvigyorodva az erkély alatti mélységre mutattam.

– Csak úgy, le?

– Aha. – Mintha segítségre szorulna, én is odaálltam mellé, és együtt néztük végig, ahogy a szélben ide-oda cikázva, mint egy halálosan fáradt szentjánosbogár, Zsolt kihunyó csikkje hét emeletnyi sötétségbe zuhant. Aztán csak álltunk ott tovább, lefelé fordított fejjel, a fényesre kopott korlátlécet markolászva.

– Kérsz még egyet? – kérdeztem, amikor a szótlanságunk már majdnem kezdett kínossá válni.

– Á, nem, köszönöm. Egy bőven elég volt.

Hirtelen kopogni kezdtek a hátunk mögött, és ahogy megfordultunk, Ildi állt ott az erkélyablakban, és széles gesztusokkal adta a tudunkra, mint egy önbizalomhiányos pantomimművész, hogy Marci már nagyon álmos, indulniuk kell. Zsolt bólintott egyet, aztán rám nézett, de mivel látta, hogy értem, miről van szó, nem mondott semmit, csak elindult befelé. Én közben már apámon gondolkodtam, hogy őt a felvételem nyarán mennyire hidegen hagyta, hogy milyen egyetemre megyek tovább, megyek-e egyáltalán. És én valamilyen furcsa módon hálás voltam emiatt, de nem neki, hanem Rékának, ez pedig, érthetően, kissé zavarba ejtő érzés volt, nem is igen beszéltem róla senkinek.

– Ha jobban végiggondolom – szólalt meg ismét Zsolt, én meg úgy rezzentem össze, mintha rám ordított volna, pedig egészen halkán beszélt, az erkélyajtóból visszafordulva felém –, azt hiszem, anyám volt az.

– Micsoda?

– Ő győzködött valahogy, apám tudta nélkül.

Egy darabig úgy néztünk egymásra, mintha mindketten a másiktól várnánk a végszót, hogy kivonulhassunk a színpadról, de egyikünknek se jutna eszébe a szöveg. Aztán Zsolt elmosolyodott, megrántotta a vállát, mint aki azt mondja: hiszen úgyis mindegy már, én meg nem tehettem mást, rábólintottam. A két megsodort cigit végül otthagytam az erkélyen álló kisasztalon, nyilván el fogom őket szívni még az éjjel. Aztán kinéztem még egyszer a városra, mostanra teljesen besötétedett már, a távoli fénypontok így még élesebben rajzolódtak ki a horizonton, mint egy csomó mécses, amiket bármikor elfújhat egy váratlan, erősebb alföldi szélroham. Végül bementem a többiekhez búcsúzkodni én is.

